

Raziyeh Khodayari, 08-677 27 13
raziyeh.khodayari@energiforetagen.se

m.registrator@regeringskansliet.se
charlotta.broman@regeringskansliet.se
linn.akesson@regeringskansliet.se

diarienummer M2018/00852/R

Remissvar ”Promemoria om Mer fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper – utveckling av producentansvaren”

Energiföretagen Sverige ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Energibranschen investerar omkring 30–35 miljarder kronor årligen. Med rätt förutsättningar kan vi fortsätta trygga energileveranserna till hushåll, företag och samhälle - varje sekund, året om - samtidigt som vi driver på den förändring som möjliggör framtidens energisystem. Vårt mål är att; utifrån kunskap, en helhetsyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen Sverige ståndpunkter om avfall är att

- avfallsfrågan måste lösas högt upp i avfallstrappan. Det innebär att åtgärder i första hand måste inriktas på produktion och konsumtion av produkter och i andra hand mot ökad insamling, återanvändning och materialåtervinning.
- konsumtion av onödiga produkter och i synnerhet plastprodukter bör minimeras och flera pantsystem bör introduceras för att säkra en hög insamlingsgrad och materialåtervinning av förpackningsavfall och övriga produkter.
- producentansvaret bör tydliggöras genom styrmedel som underlättar ökad andel förnybar råvara, återanvändning och materialåtervinning av alla typer av plastprodukter, inte enbart förpackningar. Styrmedlen kan till exempel omfatta krav på eco-design för förenklad återanvändning och materialåtervinning, förbud mot tillsatser av hälso- och miljöfarliga ämnen samt ökad andel förnybar råvara.
- energiåtervinning behövs, åtminstone under en övergångsperiod. Dagens energiåtervinning är i många fall det bästa sättet att omhänderta avfall som inte kan eller bör materialåtervinnas. Det kan vara av hygieniska skäl, att avfallet ingår i kombination med andra material, att den är nedsmutsad eller innehåller hälso- eller miljöfarliga ämnen. Att återvinna energin i detta avfall utgör en miljö tjänst som avgiftar samhället och förhindrar att miljö- och hälsoskadliga ämnen byggs in i nya produkter via materialåtervinning. Vi anser att koldioxidutsläpp från fossil plast som frigörs i energi- eller materialåtervinningsprocesser bör tillskrivas plast

som råvara och allokeras till tillverkningsledet. Att allokera klimatpåverkan till fjärrvärmekunden leder inte till önskad effekt högre upp i plastkedjan.

Generella synpunkter

Energiföretagen Sverige instämmer med att förebyggande av avfall och tillvaratagande av resurserna kräver långsiktiga spelregler och ett tydligt regelverk för producentansvaret för förpackningar och returpapper. Det underlättar för olika aktörer att göra investeringar som främjar en hållbar avfallshantering. De förslag som nu presenteras i regeringens skrivelse utgör väsentliga förbättringar jämfört med dagens ordning. Energiföretagen Sverige förordar att förslagen, med hänsyn tagen till de anmärkningar och förslag som lämnas nedan, genomförs så snart som möjligt.

Energiföretagen Sverige anser att hela produkt- och avfallskedjan måste beaktas av producenterna. Vi välkomnar de förtydliganden av producentbegreppen som föreslås och anser att regeringen behöver precisera att producenterna ska stå för samtliga kostnader för insamlingssystemet.

Energiföretagen Sverige välkomnar att de vanligast förekommande förpackningsslagen papp, papper, kartong, wellpapp, plast, glas och metall ska samlas in från bostadsfastigheter. Vi hoppas att regeringens förslag om mer fastighetsnära insamling leder till att tillgängligheten för brukarna ökar vilket i sin tur kan leda till ökad insamling och mer materialåtervinning.

Definitioner och krav behöver preciseras

Energiföretagen Sverige anser att innebörden av begreppet "bostadsfastighet" behöver förtydligas och samma krav på tillgänglighet ska ställas för andra brukare än hushållen. Det gäller såväl andra "bostäder" såsom vårdboenden, hotell, fängelser, offentliga verksamheter såsom skolor, sjukhus, kontor, butiker med mera.

Förslagen innehåller inte några krav avseende hämtningsfrekvensen eller erforderliga volymer för de system som ska tillhandahållas vid bostadsfastigheterna eller vid de lättillgängliga insamlingsplatserna för det övriga förpackningsavfallet. Detta anser vi är en brist eftersom det då blir mer invecklat att förmå ett tillståndspliktigt insamlingssystem att öka frekvens och volym för insamlingen från den enskilda bostadsfastigheten.

Motverka nedskräpning av miljön

Energiföretagen Sverige välkomnar regeringens förslag att reglera krav på insamling av förpackningsavfall i utemiljöer. Nedskräpningen, och i synnerhet nedskräpningen av plast, är ett stort miljöhot och alla möjliga åtgärder måste vidtas för att hämma den. Energiföretagen Sverige saknar dock en precisering av hur detta förpackningsavfall ska samlas in. Vi anser också att förslaget om insamling i utemiljöer bör kompletteras med krav på insamling även i inomhusmiljöer där många människor normalt vistas, såsom infrastrukturpunkter som till exempel tågstationer, bussterminaler, färjeterminaler och flygplatser.

Allt som säljs på marknaden ska kunna samlas in

Regeringen hänvisar till beslutade mål för materialåtervinning och nya föreslagna mål för tillgängligheten. Vi anser att det måste göras tydligt att insamlingsystemet som helhet ska dimensioneras så att alla förpackningar och allt returpapper som säljs på marknaden kan samlas in när de uppstår som avfall.

Energiföretagen Sverige välkomnar att skyldigheten att rapportera till Naturvårdsverket om den mängd förpackningar, tidningar och tidningspapper som producenterna släppt ut på den svenska marknaden flyttas från den som driver insamlingsystem till producenterna.

Producentansvaret behöver tydliggöras

Tydliggörande av vem som bär ansvaret för att avfall uppstår är ett viktigt steg för att förebygga avfall. Vi instämmer med att oklar fördelning av ansvar och oklara krav på servicenivå för insamling av förpackningsavfall och returpapper har inneburit en svagare styrning mot de önskade målen för resurseffektivisering och minskad nedskräpning i miljön.

Regeringens utredning fokuserar på insamling för materialåtervinning. Vi anser att det är ett för smalt angreppssätt. Energiföretagen Sverige anser att produktion av ett stort antal platsorter utsätter människor och miljö för hälso- och miljöfarliga ämnen, motverkar nyttan med en cirkulär ekonomi och förhindrar en effektiv återanvändning och materialåtervinning. Frånsett dagens system för insamling av förpackningsavfall så går producenterna av plast helt fria från ansvar och de kostnader som de belastar avfallshanteringen och övriga samhället med. Producentansvaret bör tydliggöras genom styrmedel som underlättar ökad andel förnybar råvara, insamling, återanvändning och materialåtervinning av alla typer av plastprodukter, inte enbart förpackningar. Styrmedlen kan till exempel omfatta krav på eco-design för förenklad återanvändning och materialåtervinning, förbud mot tillsatser av hälso- och miljöfarliga ämnen samt ökad andel förnybar råvara.

Energiföretagen Sverige anser att hela produkt- och avfallskedjan måste beaktas av producenterna om nu tanken är att de ska ta sig an ett så kallat fullständigt producentansvar. Därför behöver det sättas tydliga krav på hur producenterna, enskilt eller gemensamt via de så kallade godkända insamlingssystemen, ska beakta frågor om att förebygga uppkomst av avfall på grund av användning av förpackningar och returpapper, liksom möjligheter till återanvändning. I logik med detta resonemang även hur energiåtervinning och bortskaffande kommer in i bilden när förpackningar och returpapper inte längre kan materialåtervinnas.

Energiföretagen Sverige anser att dagens statistik är bristfällig. Det bör finnas ett krav på att producenterna ska tillhandahålla pålitlig statistik över insamlade mängder för varje kommun. Annars kan inte kommuner med kombinerade insamlingsystem utvärdera sin avfallshantering.

Utvidga det ekonomiska producentansvaret

Energiföretagen Sverige anser att det behöver tydliggöras att det förlängda ekonomiska producentansvaret innefattar även de förpackningar och det returpapper som inte kan materialåtervinnas. Vi anser att samtliga kostnader för hanteringen av produkten som avfall, ska avspeglas i priset på varan, vilket i sin tur ska leda till bättre miljöanpassade produkter. Innebörden av det ekonomiska producentansvaret är att styrsignalen, åtminstone för konsumenten, verkar vid inköpstillfället. Det ekonomiska ansvaret måste följas upp i hela avfallskedjan vilket innebär att producenter även bör betala för insamling och omhändertagande av förpackningar och returpapper som nedskräpar miljön.

Krav på tillgänglighet för insamlingssystem

Regeringens förslag tar sikte på förpackningar och returpapper som uppstår i bostadsfastigheter. Energiföretagen Sverige anser att samma krav på tillgänglighet ska ställas så att andra brukare kan uppnå likartad servicenivå. Det gäller såväl andra "bostäder" såsom vårdboenden, hotell, fängelser, offentliga verksamheter såsom skolor, sjukhus, kontor, butiker med mera.

Ställ krav på miljöprestanda och samordnade transporter

Det bör ställas krav på miljöprestanda exempelvis avseende fossilfria transporter och låga utsläpp av luftföroreningar samt samordning med andra transporter av avfall. Energiföretagen Sverige anser att det godkända insamlingssystemet måste ta på sig rollen att samordna med såväl andra insamlingssystem som med kommunens insamling av restavfall och matavfall. Vi anser att Naturvårdsverket ska kunna föreskriva om ambitionsnivån avseende fossilfria och miljövänliga transporter.

Prövning och tillsyn

Den reglering som nu planeras leder till ett fåtal, kanske bara ett enda, godkänt insamlingssystem i Sverige. Regleringen innebär att det med största sannolikhet skapas ett offentligrättsligt privat monopol eller oligopol. Insamlingssystemet eller systemen får en mycket stark ställning och det finns en risk att uppdragstagare, offentliga eller privata, "sväljer" kostnader, vilket gör att den tänkta styrsignalen inom det ekonomiska producentansvaret riskerar att gå förlorad. Därför behövs insyn i hur producenterna och deras insamlingssystem agerar. Det skulle kunna organiseras genom ett uppdrag till Energimarknadsinspektionen, som redan inom elförsörjningssystemet besitter den kompetens som krävs för att skapa balansen mellan så kallade godkända system och olika uppdragstagare.

Energiföretagen Sverige välkomnar regeringens förslag om årlig prövnings- och tillsynsavgift för de tillståndspliktiga insamlingssystemen. Vi anser att möjligheten att ta ut miljöstraffavgifter även borde regleras för ett tillståndspliktigt system som inte uppfyller kraven i tillståndet som sådant. Till exempel om servicegraden är för låg i förhållande till vad som har reglerats i tillståndet.

Kommunen skulle kunna använda möjligheten att ta ut felsorteringsavgift i de fall betydande mängder förpackningar och returpapper återfinns i restavfallet.

Stockholm som ovan

Pernilla Winnhed

Vd, Energiföretagen Sverige